

Gyógyszerészet

A GYÓGYSZERÉSZ SZAKCSOPORT LAPJA

Főszerkesztő: DR. VÉGH ANTAL

Szerkesztők: DR. LÁNG BÉLA, DR. SZÁSZ GYÖRGY felelős szerkesztő, SZENIMIKIÓSI PÁL, VÁRADI JÓZSEF
6. évfolyam

1962. május

5. SZÁM

SZOCIALISTA GYÓGYSZERÉSZET — SZOCIALISTA GYÓGYSZERÉSZ

DR. VÉGH ANTAL

A Szekszárdi Szakcsoport-szervezet alakuló ülésén 1961. december 12-én tartott előadás, mely fenti címen kivonatossan megjelent az „Egészségügyi Dolgozó” folyó 6. évi februári számában.

Különösen ünnepélyessé teszi Szakcsoport szervezetünk megalakulását ennek időpontja. Világszerte és nálunk is a XXII. kongresszus nagyszerű, lenyűgöző perspektívájában most tárult eléink a jövő képe, és a világ szocialista táborának vezetője, a Szovjetunió Kommunista Pártja a szocializmus, a kommunizmus építésének szinte egyik pillérévé avatta az emberek egymás iránti kölcsönös bizalmát.

Ma fokozott jelentősége van egy olyan társadalmi megmozdulásnak is, amely biztos keretet kíván teremteni a gyógyszerészek szakmai érdeklődésének, továbbképzésének, — így jószándékú törekvésüket valóra váltva önök is bekapcsolódnak abba a meggyorsult fejlődésbe, amely nélkül a reánk váró feladatok megoldása el sem képzelhető.

A pártunkívüliek iránt megnyilvánuló bizalom vizsont, mely nemcsak a XXII. kongresszus teteleiből csendül ki, de vezetőink, így Kádár János elvtárs beszédeiből is, a pártunkívülieket arra kötelezi, hogy a szocialista, kommunista társadalom építésének ne csak egyszerű szemléltői, hanem — a párttagokkal vállvetve — munkatársai is legyenek.

Az új társadalom fundamentumának megépítése a gazdasági alap megteremtésével kezdődik. Nyilvánvaló, hogy ez utóbbi feladat végrehajtásának orozslánrészé a termelő hivatások vállán nyugszik, és az is természetes, hogy az elsődleges feladat a kellő számú és minőségű termelőeszköz megteremtése. Politikai síkon ma az már tisztázott, hogy az egészségügyi munka, noha közvetlenül nem is termel, több mint egyszerű közszolgáltatás; mégis sem a kórház, sem a gyógyszerár nem kimondottan termelő üzem. A népgazdaság fejlődése során ez ma és a megfelelő termelőeszközök megteremtéséig még nem lehet reflektorfényben. Magától értetődő sorrendi kérdés ez, ami azonban korántsem jelenti azt, mintha a szocializmus építésének mai szakaszában az egész-

ségügy és az oktatásügy elhanyagolt terület lenne. Éppen ezért a „má”-t nem tekinthetjük véglegesnek, és reálisan számolhatunk biztos jövőnkkel, amikor a kellő gazdasági feltételek megteremtése után — az egészségügy és annak dolgozóinak munkássága is fokozottabban előtérbe kerül.

De amíg ez bekövetkezik, addig ki kell dolgoznunk magunkban a szocialista ember, a szocialista gyógyszerész típusát. Át kell alakulnunk közösségi emberré. Olyan emberré, aki nemcsak azért dolgozik, mert azzal pénzt keres, hanem aki át van itatva, annak fontosságától, bármilyen kis csavar is az a társadalom gépezetében.

Munkájának minősége révén pontosan mérhető majd: élt-e vagy visszaélt azzal a bizalommal, amit a párt előlegezett neki, midőn a szocializmust, a kommunizmust építők között tartotta számon.

A Szakcsoport célja pedig éppen a szakmai műveltség elmélyítése, továbbfejlesztése, továbbképzése, egyszóval eszköze a felkészülésnek az előttünk álló feladatokra.

Engedjék meg, hogy ezek után megkíséreljem annak körvonalazását, megfogalmazását, hogy mi is a különbség a kapitalista és a szocialista gyógyszerészet között. Ennek tudatában világosabban láthatjuk a Szakcsoport elé tűzött feladatokat is.

A kapitalista társadalomban, ha nem is kizárólag, de döntő többségben, az egészségügy egyike a nem is a legrosszabb kereseti ágaknak, jövedelmi forrásoknak. A szó legdurvább értelmében a beteg ember fájdalmának aprópénze, esetleg nagy bankóra váltása Egészségügyet mondtam, amelynek a gyógyszerészet csak egy része. Ezt az elmarasztaló megállapításomat nemcsak a gyógyszerészetre, hanem a kapitalista társadalom orvostársadalmára is vonatkoztatom.

20—30 évvel ezelőtt talán nem éreztük ilyen élesen annak kegyetlen groteskségét, hogy a gyerekéért aggódó anya vagy a párját féltő hitves számára annyi segítséget adhattunk, mint amennyit a család pénztárcája megengedett. Hány család egzisztenciáját ásta alá valamelyik hozzátartozó hosszas betegsége. Nem borzalmas-e az a gondolat, még akkor is, ha abban a korban legális

volt ez a jövedelem, és akkor is, ha ez csak most vált tudatossá bennünk, hogy az orvosra-patikára áldozott pénz az orvosnak, patikusnak jólétet hozott, míg a leszegényült család sírva kísérte ki halottját a temetőbe. Ha pedig nem volt pénz orvosra-patikára, hamarabb halt meg a beteg, hacsak valamelyik betegbiztosító nem nyújtott neki némi segítséget.

Ha abból indulunk ki, és szerintem nem is indulhatunk ki másból, hogy az egészségügy a szocialista társadalomban már nem hasznóhajtó üzletág, hanem a társadalom ily irányú szükségletének minél hathatósabb kielégítése a közösség költségén, spontán merül fel a prevenció gondolata. A betegség megelőzése — nem tagadva le a kapitalista társadalomban is szórványosan fellelhető ily irányú kezdeményezéseket, — a szocializmusban kategórikus imperativusként jelentkezik. Minálunk, hazánkban ez talán még nem annyira szembeötlő, hisz egészségügyi ellátásunk súlyos káderproblémákkal viaskodik, ezért a prevenció ellátására korántsem tud annyi embert és intézményt beállítani, mint amennyire szükség volna. Engedjék meg ezért, hogy a következő példával élesen jellemezhessem azt az alapvető különbséget, mely a betegség megelőzésével kapcsolatban a két társadalmi rendszer felfogása között fennáll. A *Salk*-szérumról és a *Sabin*-cseppekről van szó. Mindkettő amerikai felfedezés. A *Salk*-szérum előállítása súlyos anyagi befektetést kíván, de a szérumhoz fűzött remények megközelítőleg sem teljesedtek be. Jött később a *Sabin*-eljárás, mely teljes védettséget biztosít legnagyobb kincsünknek, a gyermeknek a *Heyne*—*Medin* betegség ellen. A Szovjetunió bátor kezdeményezéssel ezt az újabb védőszert kezdte alkalmazni s utána a népi demokráciákban is a szülők boldogan állapíthatták meg, hogy 100%-os védettséget nyújt. Amerikában azonban, az eljárás szülőházájában mindaddig nem kerülhetett sor alkalmazására, amíg a *Salk*-szérum gyártására felépített berendezések nem amortizálódtak. Így fest a prevenció megvalósítása kapitalista szemszögből. Ott még a gyermek életénél is fontosabb a profit biztosítása.

A prevenció azonban nemcsak védőoltás. A prevenciónak számos ágazata van, amelyek közül egyik legfontosabb: az egészségügyi felvilágosítás. Szakcsoport-szervezetük megalakulásakor hadd hívjam fel erre a tényre különös gonddal a figyelmüket. Az egészségügyi propaganda a szocialista társadalom gyógyszerészenek sajátos feladatköre kell, hogy legyen. A ma gyógyszerészenek már nem érdeke, hogy minél több gyógyszer fogyjon, éppen ezért lehet a nép igazi barátja higiénés vonatkozásban. A ma gyógyszerésze bátran odaállhat a falu, a város népművelői közé, sőt oda is kell állnia, és teljes tudásával kell küzdenie a nép egészségéért, a babonák, a helytelen szokások ellen, sőt a mértéktelen gyógyszerfogyasztás ellen is.

Ma, amikor népünk állama egyik főprogramjává tette a nép iskolán kívüli nevelését, ebben a munkában a gyógyszerészre is igen nagy és szép feladat vár. Legyen ez a TIT vagy a Vörös kereszt helyi szervezete, vagy esetleg mind a kettő, gyógy-

szerészeinknek előadások tartásával is aktív szerepet kell vállalniuk. A szocialista gyógyszerészetnek éppen ez az egészen új vonása, ami viszont magával hozza, hogy a gyógyszerész kilép a gyógyszer-tár négy fala közül az igazi, a szocialista életbe. Ma már nem elég, ha csak akkor találkozik emberekkel, ha azok, mint betegek jönnek a gyógyszer-tárba. Éljen kint köztük és együtt velük akkor is, ha egészségesek. *Wilmson Gyula* miniszterhelyettesünk finom analízissel állapította meg a furcsa ellentétet, hogy a gyógyszerész minden belső jószándéka ellenére is elszakadt az élettől, másrészt viszont önmagába fordulva, meddő sértődöttséggel zárkózik be a gyógyszer-tárba, s csodálkozik, hogy a társadalom őt nem értékeli kellőleg. A tények mind ezt igazolják. Ahol a gyógyszerészek bekapcsolódtak a falu, a város közösségi életébe, egy-kettőre megbecsült tagjai és számottevő faktorai lettek a helyi értelmiségi csoportnak. Megalakuló Szakcsoport-szervezetük tűzze ki célul tehát gyógyszerészei ily irányú mozgósítását is, és tartsanak tagságuk számára olyan ismerető előadásokat, amelyeket az egészségügyi „apostolkodás” során a kultúr-otthonokban jól tudnak használni. Elég legyen ennyit szólanom a preventív higiénéről, hogy a szocialista gyógyszerész fogalmának egyéb új vonásait is körvonalazhassam.

Ismét vissza kell tennem arra, hogy a gyógyszerész ma már nem a gyógyszer árusításából él, nincs közvetlen anyagi haszna sem a gyógyszerkészítésből, sem annak eladásából. Ezzel sajnos legalábbis a rövidlátók szerint, elvesztette anyagi érdekelttségét a minőségi munkában. Hangsúlyozom: a rövidlátók, a betokosodottak szerint. Akik a közvetlen egyéni hasznon túlmenően nem ismerik a világot, akik még az elmúlt tíz év alatt sem tanulták meg, hogy a legbiztosabb egyéni haszon a közösségért végzett munka. Ezek olyan „percemberké”, akik szerint „úgy se kapok nagyobb fizetést, ha jól csinálom”, vagy mert azt az alantast elvet vallják, hogy „minek stiapáljam magamat, úgysem fizetik meg”. Mérhetsen kárt okoz az ilyen felfogás a gyógyszerészek összességének és a rólunk kialakult rossz vélemény vég-eredményben visszaüt az illetőre is, ha így ítélik meg a gyógyszerészek összességét. Nem kívánok szólni azokról, de állítólag vannak ilyenek, akik a magisztrális receptet tovább küldik azzal az ürüggyel, hogy valamelyik alkotórész hiányzik. Azokról a megtévedtekről sem kívánok szólni, akiknek etikai érzéke annyira elsorvadt, hogy nem tudnak már különbséget tenni az „enyém” és a „miénk” között.

A Szakcsoport tagjai számára viszont minél rikítóbb színekkel szeretném ecsetelni azt a körülményt, hogy az még nem érdem, ha valaki elkészíti a magisztrális receptet vagy nem dézsmálja meg a népvagyont, mert bizony mindkettőnek ellenkezője már olyan bűn, amely minősíthetetlen merénylet a tisztességes gyógyszerészek reputációja ellen. A szocialista gyógyszerész fogalma tehát nem abban merül ki, hogy valaki nem szabotálja a feladatát, vagy hogy megbízható kezelője a népvagyon reábizott részének.

Nem, semmiképpen sem! A szocialista gyógyszerésznek éppen az a jellemzője, hogy a szakma szeretetétől áthatva és hivatástudattól fűtve, színvonalas munkát akar végezni a maga területén, minél jobb gyógyszerellátást iparkodik biztosítani. Nem önzetlenül teszi ezt, mert jól tudja, hogy a közösségért végzett jobb munkájáért őt a közösség előbb vagy utóbb, de egyre jobban meg fogja becsülni, mind többre fogja értékelni. Ez a szocialista gyógyszerész érdeklődése a magasabb színvonalú munkában. Ezért a többletért nem kér azonnal készpénzt, jobb munkáját hitelben nyújtja, mert tudja és látja, hogy a jobb munka eredményeként többet fog majd ő is a néptől kapni. Az ilyen fellegású gyógyszerészek számára teremtdött a Szakcsoport. Jobb, színvonalas munkát végezni ugyanis nem elég csak akarni, de érteni is kell hozzá. A színvonalas munkához tehát nem elég csak etikailag felemelkedni, hanem szakmailag is fel kell érni hozzá. Ehhez a szakmailag magasabb szintre jutáshoz segítse tagjait a most megalakult Szakcsoport-szervezet. Hogyan? Elsősorban továbbképző előadásokkal és a továbbképző broszúrák konferenciás áttanulmányozásával. Fogják csak be munkára az arra legalkalmasabb dolgozókat, termeljenek ki maguk közül előadói, konferenciavezetői gárdát, ami természetesen nem fog máról-holnapra menni. A kezdeti nehézségek az eddigi tapasztalatok szerint e téren rendkívül nagyok szoktak lenni. Ez azonban ne riassza vissza Önöket. De az sem, hogyha más megyék szakcsoport szervezetei nem éppen ebben a szellemben működnek. Higgyék el nekem, hogy azokban a szervezetekben fejlett az élet, ahol ezt a helyes utat követik. Ezért ez az egyéni fejlődésünk legegyszerűbb módja is, s erre a végén, igaz, hogy néha nagy vargabetűvel, mégis rá fog találni mindenki. Miért ne takarítanák meg Önök ezt a hiábavaló munkát? Nyilvánvaló, bármilyen problémájuk merül fel a kérdéssel kapcsolatban, a magunk részéről iparkodni fogunk szerény képességeinkhez mértén megfelelő támogatást nyújtani, hacsak egyszerű jótanács formájában is.

De most hadd térjek vissza az orvos-gyógy-szerész kapcsolatára, mert e reláció helyesen értelmezett tisztázása szakcsoporti feladataink megoldását is elősegíti. A kapitalista társadalomban is meg volt az egészségügynek egy furcsa egysége: az orvos és gyógyszerész egymástól anyagiakban kölcsönösen függő viszonya. A kérdésnek azonban ezt az oldalát nem kívánom boncolgatni. A „kéz kezét mos” elve gyakran minden szebbre és jobbra való törekvést meghíúsított. Ma ez már a múlté, vagy ha mégis előfordul, törvényszéki tárgyalásba torkollik. Az orvos- és a gyógyszerész jövedelme egymástól függetlenné vált, így az egészségügy e két akadémiikus végzettségű munkása szakmai téren szorosabb kapcsolatba kerülhet egymással. Ez a változás nálunk a szocialista egészségügy legsajátosabb jelensége, és egyúttal a gyógyszerészet eszmei jövőjének záloga. Csak az anyagi érdektelenség útján indulhatott meg az a folyamat, amely az orvos és gyógyszerész közti távolság áthidalására vezethet, s a lényege az, hogy az

orvos egyre inkább igényli a szakképzett gyógyszerész-konziliárius segítségét. A modern gyógyszeresek dzsungeljében való tájékozódás, amit az e kérdésben jártasabb gyógyszerész nyújthat, nagy könnyebbséget jelent a más irányban nyomasztóan elfoglalt orvos számára, és ez sokban hozzájárulhat betegellátásunk színvonalának emeléséhez. A specialitás-áradaton túlmenően, még a magiszt-rálisnak maradt gyógyszerrendelésben is adódik elvileg olyan új momentum, hogy csak a szem-cseppekre s a különböző modern kenőcs-alap-anyagokra célozzak, amiről az orvost tájékoztatni kell és erre mégiscsak a gyógyszerész az illetékes.

Amidőn most egy pillanatra azért térek vissza arra a feladatra, ami az iskolán kívüli népnevelés és a prevencióval kapcsolatban a TIT és a Vörös-kereszt keretében a gyógyszerészre vár, ezzel ismét csak egy olyan újabb érintkezési területre kívánok rámutatni, ahol az orvosnak és a gyógyszerésznek a legszorosabb egységben kellene és kell, is dolgoznia.

Az elmondottakat összefoglalva megállapíthatjuk, hogy mind az orvos felvilágosítása a legújabb gyógyszerekről, mind a legújabb gyógyszerkészítési módokról azt tételezi fel, hogy a gyógyszerész maga is jól ért mindezekhez. Melyik lesz az a társadalmi szervezet, közösségi keret, amelyen belül a gyógyszerészek ez irányban aktivizálhatók? Nyilvánvalóan a Szakcsoport. Ezért tartják működő szakcsoport-szervezeteink megtisztelő kötelességüknek, hogy az állami vonalon indított továbbképző tanfolyamainkhoz a mozgósító erőt s az adott helyzetben a megkívánt legtöbb segítséget megadják.

A szocialista gyógyszerészetet a kapitalistától nemcsak az különbözteti meg, hogy nem csupán önmagáért él és dolgozik, hanem az őt körülvevő társadalomért is, hanem az is jellemzője, hogy a mai helyzetén túl a jövő is érdekli. Felelősséget érez a jövőért. Ha a kapitalista múlt örökségként itt-ott még találkozunk az „utánam a vízözön” mentalitással, ezt nem szabad magunkévá tennünk. Ez nem egyszerű „állagmegóvás”, aminek akkor feleltünk meg, ha az eddig felsorolt feladatokat mind meg is oldottuk. Nekünk a jövőről is gondoskodnunk kell, gondolnunk kell fiataljainkra is. Tudom, hogy ezzel igen kényes és nehéz ponthoz érkeztem. Meggyőződésem azonban, hogy egy cseppet sem lesz könnyebb a helyzetünk, ha elhallgatjuk, nem veszünk róla tudomást. A fiatal-ság kérdése eleven probléma, és szakcsoport-életünknek lényeges részét képezze az ő aktivizálásuk. Készítsük elő fiataljainkat máris a közösségi életre, és arra, hogy legyenek készen, midőn a staféta-botot előbb vagy utóbb tőlünk át kell venniük. Tegyük tudatossá bennük, hogy ennek a feladatnak csak akkor fognak tudni megfelelni, ha a szocialista gyógyszerész ideálját magukévá teszik, s a mi elnagyolt, még homályos elképzelésünket maibb lelkiségünkkel tökéletesebb formába alakítják ki magukban az arra az időre már szintén tökéletesebbé vált társadalomban. Eire a feladatra nekik, a fiataloknak is fel kell készüniük s e felkészítésért nekünk idősebbeknek is felelősséget kell vállalnunk. Tekintsenek körül a már

működő szervezeteinkben. Ezek egyike, másika már túljutott e téren a próbálkozáson, de ne kedvetlenítse el Önöket itt sem az esetleges sikertelenség. Mindig újult erővel, újabb és újabb módszerekkel próbálkozva, ne nyugodjanak addig, míg a fiataljaik is részt nem vesznek szakcsoportszervezetük életében.

Ha inkább rövidebben és tömörebben is kellett volna szólanom, talán mégis sikerült Önök elé felvázolnom a szocialista gyógyszerész profilját. Hiszem, hogyha a Tolna megyei szakcsoportszervezetünk e nemes ideálra törekvést tűzi ki célul maga elé, nagyon hasznos munkát fog tudni végezni a szocialista gyógyszerészet, a magyar gyógyszerészet és a magyar nép érdekében Ehhez kívánok Önöknek eredményes munkálkodást és sok sikert.

РЕЗЮМЕ

Председатель Венгерского Фармацевтического общества выступал на первом совещании новейшего областного отделения общества в городе Сексард. Фармацевт в социалистическом обществе — сказал он — работает уже не за свой частный интерес, но стал работником здравоохранения народа. Фармацевт к врачу связан уже тоже не с материальными интересами. Как служащий здравоохранения народа он должен участвовать в работе предупреждения болезней, в работе Организации Красного Крестя и в просвещения населения в области естественных наук. Его новое назначение: непрерывно усовершенств вовать свои знания в области фармакодинамики и давать врачам ценную помощь с грамотном выяснением

в области прописывания новейших лекарственных препаратов. Фармацевтическое Общество и его местные отделения — природные организация усовершенствования образования практикующих фармацевтов и в то же время оно сможет заполнять существующие задачи в приготовлении новых молодых кадров на свою профессию, давая им возможностью самостоятельного выступления.

ZUSAMMENFASSUNG

Der Präsident der Ungarischen Pharmazeutischen Fachgruppe eröffnete die erste öffentliche Sitzung der neulich begründeten Organisation vom Komitat Tolna mit einer Vorlesung.

Der Apotheker in der sozialistischen Gesellschaft — erklärte er unter anderen — ist nicht mehr von Profitbegier getrieben, sondern wird als ein im Interesse der Gesellschaft arbeitender Berufstätiger belohnt.

Die Beziehungen zwischen Pharmazeut und Arzt, deren vorher das gegenseitige wirtschaftliche Interesse zugrunde lag, sind völlig umgewandelt. Die Tätigkeit für die Gemeinschaft erteilt dem Pharmazeut neuartige Aufgaben. Er nimmt an der Prevention, sowie der naturwissenschaftlichen Aufklärung der Bevölkerung teil.

Die Beziehungen mit dem Arzt wurden vertieft und bekommen einen neuen Inhalt. Auf Grund der laufenden Weiterentwicklung seiner pharmakodynamischen Kenntnisse ist der Pharmazeut fähig geworden die Ärzte über die Fragen der Arzneiverordnung, sowie der pharmazeutischen Neuentwicklungen zu beraten.

Die Fachgruppe ist die entsprechende Organisation, welche den Apothekern die Möglichkeit der Fortbildung in dieser Richtung gewährleistet, gleichzeitig besteht ihre Aufgabe durch gebotene Möglichkeiten für selbständige Vorlesungen in der Erziehung der jungen Kollegen.

Továbbképzés

PSZICHOTRÓP VEGYÜLETEK KÉMIAJA¹

DR. FÁLLER KÁROLY

A pszichotróp anyagok a legmagasabban szervert anyag, az emberi agy funkcióját, a pszichét befolyásolják.

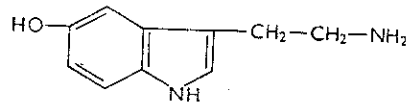
A pszichotróp gyógyszerek megjelenése előtt a magasabbrendű idegműködés „lelki”-nek nevezett jelenségeit gyógyszeresen minőségileg befolyásolni nem tudtuk. Ma viszont mind az elmebeteg (akinek kóros észrevételei vannak és ezeknek kórosságát felismerni nem tudja), mind a neurotikusok jelentős csoportját, akik az alapvető idegfolyamatok, izgalmi, vagy gátlási ingerületek átmeneti egyensúlyzavarában szenvednek, gyakran eredményesen tudjuk gyógyítani.

Az alábbiakban igyekszem a ma már nagyszámú pszichotróp gyógyszereket rendszerbe foglalni és elérni azt, hogy ha ezek valamelyike szóba kerül, az ne csak hatástanilag legyen ismert, hanem kémiailag is a megfelelő helyre; a sok más ismeretebb vegyület közé tudjuk helyezni.

A pszichotróp anyagokat egyrészt a készítmények, másrészt indikációs területük nagy vál-

tozatossága miatt egységes, könnyen áttekinthető rendszerbe nem foglalhatjuk. Általában az ideg- és elmebetegeket megnyugtató szereket értjük alattuk, de tágabb értelemben az elme-zavaró okozó vegyületek is ide tartoznak. Először ez utóbbiakról néhány szót

Az agy normális működése jelentős mértékben függ annak szerotonin (hidroxitriptamin) koncentrációjától.

szerotonin, 4-hidroxitriptamin

Nagyobb mennyiségben elsősorban az agynak, a vegetatív működéseket szabályozó részében, pl. a *hypothalamus*-ban található. A szerotonin egyes pszichotróp anyagok hatására a sejtben jelentős mennyiségben szabadul fel, a szabad szerotonint viszont az aminoxidáz enzim gyorsan oxidálja; a keletkezett oxidációs termék mennyiségét a hidroxindolilcetsavat a vizeletben pontosan meg lehet határozni.

¹ A Veszprém megyei „Gyógyszerész Napok” alkalmával Balatonfüreden, 1961. június 24-én megtartott előadás.